

Homofobiaren Aurkako Zebraidea 2015.

JUAN QUIROGA - EHGAM

Euskalgintza berritzen - II

IMANOL MINERARISTIZABAL

Demagun inoren erreakzioei begira egon gabe iazko idazlanean abiatutako bideari segida ematea erabaki dudala, ulertzen baitut, hobetsi beharreko norabidearen erakusle eta gidari ere badirela herriko euskalgintzetan, une honetan bertan, goizeroko kafesne-zopetan aurki ditzakegun psikolastoak, ika-mikak eta isiluneak, nabarmentasunak eta elipsiak, maitaldi suharrak, ezin ikusiak eta gainerako debozioak, bizi dugun momentuaren adierazle diren neurrian. Batzuetan badirudi ahaztu egin zaigula nondik gatozen, eta ondorioz, sinistu egiten dugu gauzak orain ezagutzen ditugun bezalakoak izan direla beti, bai orainaldian eta baita etorkizunean ere horrela izan daitezen bermatzeraino. Bada ez. Garaiak aldatu direnez, aldatu beharra dago ezinbestean, bakoitzak bere abiaduran, elkarriz enbarazu egin gabe.

Izan ere, Euskaltzaleen Topaguneak urtarrilean Durangon antolatutako XIII. Topaldia jardunaldian, Imanol Larrañagak, Elgoibarko Izarra euskaltzaleen topaguneko kideak eta behinolako Adorez eta Atseginez mintegiko partaide izandakoak, euskaldunak batzen gaituena banatzen gaituena baino garrantzitsuagoa ote den galderatik abiatuta, gogoetarako proposamen gisa hurrengo gaia mahaigaineratu zuen: euskara

elkarteez gizarteko bestelako gaitan busti eta gainontzeko herri mugimenduekin lankidetzan jardun behar al dute? Informazio gehiago nahi duenak, Topaldiaren webguneko ponentzia eta bideoetara jo dezake, baita 2016/04/10eko *Argia* astekariaren 2.502 alean, Onintza Irureta kazetariak egindako elkarrizketara ere. Ez da nolanhiko galdera, eta bera ere ez da edonor, beteranoetan beteranoena izaki, bere herriko euskaltzaleen topaguneko eragile lanetan 25 urte baino gehiago eginda.

Elgoibarko Izarrako bidegileak partekatutako galderek erakusten digute herri, auzo, lantoki eta bazter ugaritako euskaltzaleen topaguneak aurrera egiteko zein arrastoren atzetik gabiltzan; Euskaltzaleen Topaguneko zuzendaritzako kideentzat ere gaia ez da arrotza, gainerako euskalgintzetan ez den bezalaxe, esate baterako, *Argia* astekariaren ildo editorialak egindako apustuari begiratu bestela. Gurean, iazko idazlanean aurreratu bezala, azken hiru urteotan, Saretuz proiektua, galdera bertsuen bueltan erantzunak esperimendatzen hasita dago, eta uste dut huts egiteko arriskurik gabe esan dezakegula posible dela demostratzen ari dela eta gainera emaitza onak ematen dituela. Oraindik erantzun baino galdera gehiago ditudan

Ikastolaren lidergoa herriko euskalgintzan (<http://ikastolareneguna.blogspot.com.es/>)

arren, susmoa dut horrelako esperimentuak, herriko euskalgintzentzat arnasbidea izateaz gain, Lau Haizetara bezalako euskaltzaleen topaguneen I+G+B (Ikerketa + Garapena + Berrikuntza) ere izan daitezkeela, ezagutzen ari garen oztopoak gainditu eta txukun xamar kudeatzen asmatur gero behintzat.

Kontua da herrian bertan ditugun gainerako euskalgintzetako kideekin, eta herrigintzetakoe-kin, galderak zergatik ez ditugun partekatzen oraindik, halaber bizipenak, kezkek, erronkak eta buruhaustek. Azken urteetan bakoitza bere zilborrari begira bizi izanak begi-bistako kalteak eragin dizkigula esateko moduan gaude jada. Horregatik aurtengo Orereta ikastolaren batzarrean esanda geratu da ez dela posible finantzetan sendo eta ekonomikoki bideragarri diharduen ikastola *metrosexualaren* ondoan Lau Haizetara *ihartuta* egotea batetik, eta bestetik, ikastolan ere ikasleak eguneroko bizitzan euskaraz bizi ahal izateko beharrezko lanabesik gabe *desarmatuta* ateratzen ari direla oraindik ere; bi ebidentzia hauek, ikastola sortu zutenen ikuspegi eta helburuekiko egoki jokatzeko ari ote garen galderaren aurrean jartzen baikaituzte. Horregatik, beharbada, hasita daude ikastolan izpi berriekin euskalgintzaren

gaiari argi egiten, barruko eta inguruko eragileen laguntzaz, praktika onen bidetik, portaera eredu-garriak sustatzen eta hizkuntza erabilera prozedurak zehazten, esate baterako.

Orereta/Errenteria bezalako herri batean euskara biziberritzeko erantzukizunak partekatua izan behar duela erakutsi digute azken hamarkadek, eguneroko behaketan eta erakundeen estatistikaren emaitzetan. Orereta ikastola bera aitzindari gisa, eta geroztik euskarazko irakaskuntzan batu zaizkion ikastetxe guztiak elkarrekin jardunda ere, ez dira nahikoa herria euskalduntzeko, gainerako euskalgintzak esparruka isolatuta nahikoak ez diren bezalaxe. Hezkuntza komunitateek bere egitasmoa osatu ahal izateko, beraz, gainerako euskalgintzen beharra dute eta alderantziz.

Gurea bezalako herri batean euskaltzaleon topagune behar lukeen Lau Haizetararekin gertatzen ari dena ondorio zuzena ari da izaten, esate baterako, haur edo gazte batek ikastetxetik atera eta kalean topatuko dituen aisialdi, kirol, kultura eta hedabide eskaintzari eta hizkuntza batean edo bestean baliatzeari dagokionean bere hizkuntza sozializazioan zuzen-zuzenean eraginez: zenbat eta espazio/aukera gutxiago euskaraz, orduan eta erabilera apalagoa, eta ondorioz, orduan eta

Euskalgintzetako kideak elkarlanean, Errigora 2016. (Esther Boticario-Saretuz).

hizkuntza gaitasun mugatuagoa. Modu berean eragiten ari zaio euskalduntze esparruari, euskara ikasle bat euskaltegiko klaseetatik atera eta kalean, bere egunerokoan topatuko dituen zerbitzu, eskaintza, hedabide, lagunarte eta topaguneei dagokienez. Eta okerreña dena, norabide berean ari da eragiten adin guztietako herritarrongan, hiztun garen neurrian, euskara jakin edo ez, euskarazko kultur transmisioari, ikuspegiei, bizipenei eta bizimoduari berari dagokienez.

Orereta/Errenterian, elkarbizitzaren gainean hausnarrean hasita gauden honetan, euskaraz bizitzeko autodeterminatu garenok euskaraz sanoki biziko bagara, eta gainerakoekin etorkizuneko elkarbizitza euskaraz (batez) ere bideratuko badugu, zerbait berria pentsatzen hasi beharrean gaude, gaurtik bertatik, orain arteko formulak nora eramán gaituzten agerikoa baita. Gure ziliborretik burua altxa eta guk baino hobeto egin dutenengandik ikasteko, 2016/05/29ko *Argia* astekariaren 2.509alean, “Ederki izerdituta lortutako miraria” izenburuarekin Onintza Iruretak Lasarte-Oriako kasuari buruz egindako erreportajeak pista dezente ematen dizkigu, besteak beste, gure ezinen aterabidea herrian bertan daukagula jabetzen hasteko, esate baterako.

Herri bateko hizkuntzen erabileraren normalizazioan, eta beraz, hizkuntzen eta hiztunen elkarbizitzan aurrerabidea egiteko, J.M. Sánchez Carrión, *Txepetx* hololinguistaren arabera, lehenago beste oinarrizko lengoia bat normalizatu behar izaten da, eta gure euskalgintzetan, bestea aitortzea eta denok kabitu behar dugula ulertzea, oraindik zintzilik ditugun ikasgaiak dira. Norberak egiten ari(tu) denaren ardura hartzea tokatzen da, eta behinola aktibatutako iraganeko portaera patrioiak desaktibatzea ere bai, nola erakunde mailan, hala norbanako mailan ere, gizalegea eta jendartekotasuna gure jardunaren muinera ekartzeko, biktimismoa gainditzeko, aniztasuna kudeatzeko eta garen honetatik burua jaso, memoriak osatu eta etorkizunari aurrez aurre begiratzen hasi ahal izateko.

Euskalgintza desberdinen artean etorkizuneko elkarlanak eta sinergiak abiatzeko ahaleginean elkarrenganako arduraz jokatzeko eta iraganeko akatsak ez errepikatuz, egiten duenaren ardura hartu eta bere jarduna etengabe berrikusten duen mugimendu bezala abiatu behar izan du Saretuz proiektuak. Hizkuntzen gainean eta hiztunen buruetan azken hamarkadetan eratu diren gezurrak elikatzea saihestuz, egia, justizia eta errepara-

Sardexka Izan...: irudi zirikatzailea (Sareuz proiektua).

zioaren bidetik, betaurreko/software berrien lantzetaz, duintasuna berreskuratuz, hiltunen eta hiltun taldeen memoriak osatzen ahalegintzen ari da, askotariko euskalgintzekin lankidetzara osagarrian, elkarbizitzari eta bizitzaren garapenari ekarpena eginez. Inguruko hiltunekin, hiltzuntza komunitateekin eta hiltzuntzekin harremanetan bizitzea merezi izango duen eta elikagarri izango den mugimendu experimental gisa, euskalgintzak herrigintzaren muinean behinola galdutako lekua berreskuratzeko xedez dihardu.

Eta honen guztiaren erdian, zertan dihardut nik? Zein rol ari naiz jokatzen eta zer ari naiz elikatzen? Eta batez ere, zer da egiazki eta zehazki nahi dudana? Horra euskalgintza berriak abiatzeko, edota zaharrak berritu eta eraldatzeko galdera nuklearrak, edo nahiago baduzue, etengabe berri-tzen ari den martxa baten lehen notak.